

Low input mælkeproduktion

af Marianne Tesdorpf

Low input eller ekstensiv mælkeproduktion er et næsten ukendt begreb i Danmark. Natur - og Landbrugskommissionens rapport om differentieret produktion i henholdsvis robuste og mere følsomme områder kunne komme til at betyde, at low input produktion kan blive et krav i de følsomme områder.

I det øvrige Europa, er der masser af eksempler på ekstensiv mælkeproduktion. Det interessante er at denne produktionsform ikke kun er mere skånsom for miljøet, men i mange tilfælde også har vist sig at give et bedre økonomisk resultat i forhold de direkte omkostninger.

Low-input mælkeproduktion er kendetegnet ved at have en lavere ydelse, sæsonkælvning, meget afgræsning og et begrænset indkøb af foder.

SOLID

SOLID "Sustainable Organic and Low Input Dairying" er et EU projekt, hvor der fra 2011 – 2016 arbejdes med at forbedre effektivitet og konkurrencedygtighed hos ekstensive mælkeproducenter i EU. Samtidig fokuseres der på potentialet til at kunne levere miljø-mæssige goder og øge biodiversiteten.

Økonomisk potentiale i ekstensiv mælkeproduktion

En af opgaverne har været at evaluere det økonomiske potentiale i ekstensiv mælkeproduktion. Der er lavet en sammenligning af økonomien i bedrifter med high input (HI) og low input (LI) i forskellige europæiske lande. LI producenter er i evalueringen defineret som de 25 % af bedrifter, der har de laveste direkte udgifter. Omkostningerne udgør gødning, plantebeskyttelse, foder og energi. Sammenligningen er lavet for årene 2007 og 2008 og indtjeningen er sat i forhold til arbejdsindsatsen. I denne sammenligning stikker Danmark virkelig ud. I Danmark er indtjeningen i forhold til indsatsen 7 gange større end EU gennemsnittet. Det interessante er, at selv om Danmark er i særklasse med hensyn til effektivitet, er der alligevel en lidt højere indtjening hos LI landmænd end hos HI. Det samme gør sig gældende for en række andre lande så som Finland,

Billede 1. Køerne græsser i det kuperede terræn i baggrunden. Der er tidsler i marken vi står på, men de breder sig ikke ud over dette niveau.

Holland og Tyskland. Men der er også en del lande bl.a. Frankrig, Italien og England, hvor det modsatte er tilfældet.

Sårbarhed overfor prisændringer

En anden del af undersøgelsen gik ud på at finde ud af, hvor sårbare de to forskellige produktionssystemer er overfor prisvariationer. Det viser sig at i de lande, hvor HI klarer sig bedst, bliver den økonomiske fordel mindre ved et prisfald og de i lande, hvor LI klarer sig bedst, bliver denne fordel større ved prisfald. Det vil sige at generelt er LI producenter mindre sårbare overfor prisfald end HI producenter.

En lignende undersøgelse er lavet i England, hvor det viste sig, at omkostningerne udregnet pr. kg mælk er mindst for low-input afgræsningsproduktion.

Ekstensiv mælkeproduktion i Danmark

Herhjemme er der som før nævnt ikke tradition for ekstensiv mælkeproduktion, men det findes i det små. Der er to danske test farme med i SOLID. Begge økologer der praktiserer sæsonkælvning.

Økologisk Rådgivning har fået bevilget et FØL-projekt i samarbejde med Ole Panduro fra Tølløse, der gennem mange år har haft en ekstensiv produktion. Overordnet kan

man sige, at i stedet for at fodre efter en bestemt ydelse, fodre Ole Panduro med det markerne kan yde. Der bliver kun indkøbt halm, lidt wrap og lidt A-blanding. Bedriftens ydelse ligger i den lave ende. Men der bliver lavet mælk under forhold, der er meget skånsomme overfor naturen i området.

Ole Panduro praktiserer delvis sæsonkælvning, bruger ammetanter ved afvænning og afgræsser vedvarende græsmarker i et meget kuperet terræn med varierende jordbundstype. Den ældste mark har ikke været omlagt i 20 år. Nogle af markerne på sandet/gruset bund kan karakteriseres som sandmarksoverdrev og her findes en del urter, der er karakteristiske for denne type overdrev så som blåmunke, bitter bakkestjerne, tandfri vårsalat og mange flere. Når køerne græsser disse marker skifter mælken mærkbart lugt og smag.

Køerne er på græs hele året rundt og afgræsningen foregår efter det New Zealand-

ske system med hyppige foldskifte. I vinterperioden græsses der kun på de marker der ligger nærmest stalden.

Der har været flere forskellige racer inde over besætningen. I dag består den af finsk ayrshire og jersey, der klarer sig bedst i denne produktionsform. Da køerne går meget er klovsbeskæring unødvendig.

Projektet går ud på at beskrive Ole Panduros produktion. At lave en bæredygtighedsanalyse på ejendommen med RISE, et schweizisk bæredygtighedsprogram, der nu er tilpasset danske forhold. Samt ved udtagning af mælkeprøver at finde ud af om Ole Panduros mælk indeholder flere sundhedsfremmende stoffer end "alm" mælk. Projektet er først færdigt ved årsskiftet, hvor resultaterne vil blive offentliggjort.